

Att välja metod efter sin forskningsfråga... - två exempel inom kvalitativ forskning

Katarina Lindstedt

Beteendevetare/doktorand/steg 1-terapeut

Maria Fogelkvist

Leg psykolog/doktorand

Sanna Aila Gustafsson

Socionom/leg Psykoterapeut/Med Dr

Universitetssjukvårdens forskningscentrum

Region Örebro län

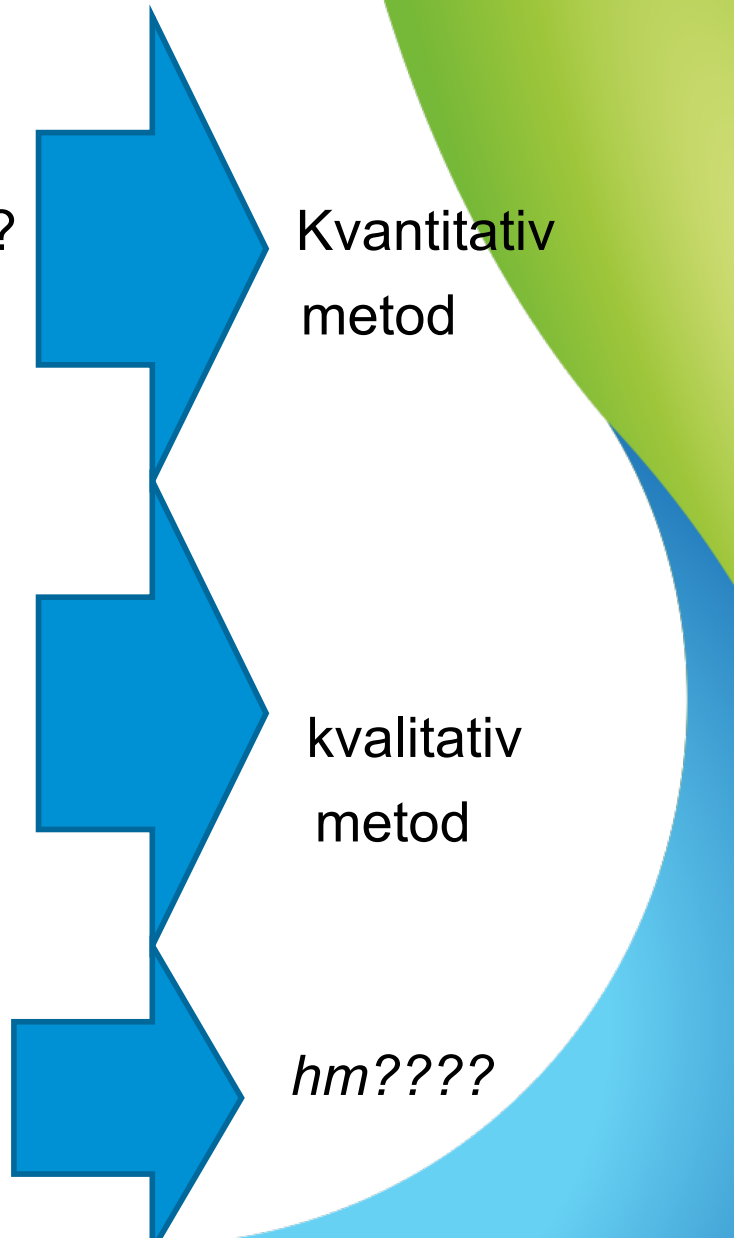

Vad är det vi vill ta reda på????

- Hur vanligt är?
- Har intervention X någon effekt?
- Hur effektiv är metod X jämfört med metod Y?
- Är problem X korrelerat med Y?
- Är faktor X en riskfaktor/skyddsfaktor för Y?

- Hur kan vi förstå beteende z ?
- Hur uppfattar grupp y fenomenet x?
- Vilka aspekter av intervention x uppfattar y som hjälpsamma?

- *Hur hänger x ihop med y?*
- *På vilket sätt leder x till förändring?*

Men hur väljer man då **VILKEN** kvalitativ ansats?

Grounded Theory	Integrera data till nya teorier
Hermeneutik	Djupare förståelse av mänskligt beteende
Kvalitativ innehållsanalys	Gruppera meningsfull information från dokument. "Paraplymetod"
Fenomenologi	Finna essensen i ett fenomen.
Fenomenografi	Beskriva kvalitativt skilda sätt att uppfatta ett fenomen, för att förstå tex inlärning eller beslutsfattande.
Narrativ analys	Fokus på hur människor begripliggör och tolkar sin livsvärld.
Tematisk analys	Fokuserar på att finna mönster (teman) i data och beskriva dem i rika beskrivningar.

Hur tidigt måste jag bestämma vilken metod??

- Val av metod har betydelse för rekrytering, intervjuteknik etc, men ...
- Kvalitativa data har en förmåga att överraska... man behöver ha en öppenhet för att syftet kan förändras...
- Vissa metoder kräver mer av mig som forskare, och det finns ingen “statistiker” att konsultera lite snabbt...
- Bättre att välja ett “säkert kort” och göra rätt, än att krångla in sig i epistemologi som är svår att förstå sig på.
- Vi kommer att beskriva två “grundmetoder” som ofta är användbara, och diskutera när vilken av dem är mest lämplig.

Kvalitativ innehållsanalys

En flexibel metod för att analysera data. Inom metoden finns en mängd inriktningar vilket kräver ett övervägt ställningstagande hos forskaren kring vilken typ av analys som bäst lämpar sig för studiens syfte.

” a research method for the subjective interpretation of the content of text data through the systematic classification process of coding and identifying themes or patterns.”

(Hsieh & Shannon, 2005 s.1278).

Tematisk analys -

"... thematic analysis should be seen as a foundational method for qualitative analysis. It is the first qualitative method of analysis that researchers should learn, as it provides core skills that will be useful for conducting many other forms of qualitative analysis."

"Through its theoretical freedom thematic analysis provides a flexible and useful research tool, which can potentially provide a rich and detailed, yet complex, account of data."

(Braun & Clarke, 2006, p 78)

...men det låter ju som samma sak...

- Båda kan vara mer deduktiva eller induktiva
- Båda kan vara mer manifesta eller latent
- Båda handlar om att hitta mönster i dina data.

Ni ska nu få två exempel på kvalitativa studier som har analyserats med dessa två metoder. På slutet kan vi kort återkomma till våra tankar om hur man på bästa sätt utnyttjar metodens styrkor genom ett anpassat metodval!

Kvalitativ innehållsanalys

Randomiserad kontrollerad behandlingsstudie med acceptance and commitment therapy (ACT) för patienter med ätstörning- en manualbaserad metod att minska kroppsmisnöje.

Tre metoder för kvalitativ innehållsanalys

(Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Hsieh & Shannon, 2003)

1. Conventional content analysis
"Konventionell innehållsanalys"
2. Directed content analysis
"Riktad innehållsanalys"
3. Summative content analysis
"Summerande innehållsanalys"

1. Konventionell innehållsanalys

Induktiv metod, där koder och kategorier kommer direkt ur datan. Används ofta för att beskriva ett fenomen

Steg i analysen:

- Upprepad genomläsning
 - Koda meningsbärande stycken
 - Finna kategorier
 - Övergripande- och subkategorier
-
- Styrka: Direkta beskrivningar av deltagarna
 - Svaghet: Risk att man missar att koda och kategorisera all intressant data.

2. Riktad innehållsanalys

Kan användas för att bekräfta eller vidareutveckla en redan befintlig teori.

Steg i analysen:

- Man börjar med att bestämma nyckel- eller kodord
- Data sorteras utefter de förutbestämda kategorierna
- Kan skapa nya kategorier

- Styrka: Tidigare kunskap eller teori kan stödjas och vidareutvecklas
- Svaghet: Bias

3. Summerande innehållsanalys

Används för att förstå den kontextuella innebörden av ord eller innehåll

- Bestämmer nyckelord eller koncept
- Summerar antal gånger de förekommer
- Söker kontexten för orden
- Tolkar kontextuell innebörd för att finna underliggande betydelser av orden eller innehållet

- Styrka: Kan ge kunskap om hur ord faktiskt används.
- Svaghet: Tar inte hänsyn till den övergripande meningen i datan.

A qualitative analysis of participants' reflections on body image during participation in a randomized controlled trial of acceptance and commitment therapy

Fogelkvist, M., Parling, T. Kjellin, L., & Gustafsson, S.A. *Journal of Eating Disorders* 2016, 4:29

- Syfte: att undersöka deltagarnas reflektioner kring kroppsuppfattning, före och efter behandlingen
- Skriftliga reflektioner utifrån 3 frågor om kroppsuppfattning.
- 34 deltagare besvarade enkäten före behandlingen, 43 efter.
- Konventionell innehållsanalys
- Steg: All data genomlästes flera gånger, viktiga delar i texten markerades, och kortades ner till meningsbärande enheter. Användes som koder. Kategorier skapades utefter kodernas innehåll.

”Hur skulle du beskriva din kroppsuppfattning idag”

Sex kategorier:

- **Värdering av sin kropp/kroppsuppfattning.**
- **Känslor för sin kropp/kroppsuppfattning.**
- **Realistisk uppfattning eller inte.**
- **Förändringar kring kropp/vikt.**
- **Uppfattningen är föränderlig.**
- **Tankar kring kropp och vikt tar stort utrymme.**

Realistisk uppfattning eller inte

"Jag har en ganska bra kroppsutfattning. Vet på ett ungefär hur jag ser ut".

"Bra, jag ser hur jag ser ut även fast jag är missnöjd med det".

"Jag vet i huvudet att jag "känner mig större" än hur omgivningen uppfattar mig".

"Jag tror att jag har en ganska realistisk kroppsutfattning, om än väldigt negativ".

"Har aldrig haft en sund kroppsutfattning. När jag var smal så trodde jag att jag var tjock och nu så ser jag inte hur stor jag är, bara ibland i någon annans spegel tex frisören"

Sammanfattning

- Kvalitativ innehållsanalys ses som en flexibel metod och kan användas på olika sätt
- Alla metoder har sina för- och nackdelar
- Forskningsfråga, intresse, förkunskap styr val av metod. Även tillgång till data (planerad intervju, litteraturstudie, utvärdering etc.).
- Kan användas till att generera ny kunskap, bekräfta eller utöka befintlig kunskap, samt ge hypoteser att undersöka vidare.
- Bra metod att använda till den typ av data jag hade tillgänglig; korta skriftliga utvärderingar där man är textnära i analysen.

Tematisk analys

Källa:

Using Thematic Analysis in Psychology

av Virginia Braun och Victoria Clarke

Qualitative Research in Psychology, 2006

Innehåll

- Vad är tematisk analys (TA)?
- Varför aktuellt i mitt fall?
- Vad skiljer metoden från andra, i vilka man också arbetar med teman?
- Hur går analysen till?
- Fördelar och nackdelar med metoden?

Vad är tematisk analys?

- Den bästa metoden att använda för nybörjare?
- Innehåller grundläggande element som är användbara i arbete med andra kvalitativa metoder.
- TA kan användas i olika sammanhang, i studier med olika typer av data.

- TA används för att identifiera, analysera och presentera teman i data.
- Kan innehålla ett visst mått av tolkning (interpretation).
- De olika stegen i analysen ska klargöras tydligt och den ev teoretiska inramningen ska framgå.
- Forskaren ska vara aktiv i arbetet, och det ska framgå att resultatet av analysen är en produkt av just detta.

Vad skiljer metoden från andra?

- En flexibel, teoretiskt obunden metod som kan ge rika och komplexa resultat.
- I övrigt, inte så mycket...

Piecing it all together –

Adolescents' experiences of having an eating disorder in relation to social contexts outside the family

Katarina Lindstedt, Kerstin Neander, Lars Kjellin och Sanna Aila Gustafsson

- Syfte: Att undersöka hur ungdomar med erfarenhet av ätstörningsbehandling i öppenvård i efterhand uppfattar sitt insjuknande och sin tid i behandling, med fokus på sociala kontexter utanför familjen.
- Upplägg: 15 informanter, öppna och ganska omfattande intervjuer. Långa berättelser och mycket material att bearbeta!

Hur går analysen till?

- Ställningstaganden innan själva analysarbetet påbörjas.
 - Vad räknas som ett tema i den aktuella studien?
 - En omfattande beskrivning av ett data set, eller detaljerad information om en särskild aspekt?
 - Induktiv eller teoretisk TA?
 - Semantiska eller latenta teman?
 - TA utifrån essentialism/realism eller konstruktivism?

Vad räknas som ett tema?

- Fångar något viktigt och representativt i datamaterialet, i relation till forskningsfrågan.
- Ofta är det något som nämns eller framträder frekvent, men bara för att något nämns eller framträder ofta i materialet betyder det inte att det är ett viktigt tema.
- Forskarens bedömning gäller, och det är viktigt att vara konsekvent i processen.

En generell beskrivning eller mer detaljerad information?

- Antingen ge en generell bild av olika teman i data eller beskriva ett eller ett fåtal teman mer specifikt, vilket gör skillnad i djup.
- Det förstnämnda kan vara bäst om ämnet är obeforskat men med en specifik frågeställning funkar det sistnämnda nog bättre.

Induktiv eller teoretisk TA?

- Induktiv TA (Bottom-up) betyder att forskaren arbetar utan förutbestämda ramar – analysen ligger nära data och styrs av den data som samlats in. OBS! Förförståelsen finns där...
- Teoretisk TA (Top-down) är mer deduktiv och drivs på ett tydligare sätt av en specifik forskningsfråga. Forskarens intresse styr vad som letas efter i materialet.

Semantiska eller latent teman?

- I TA fokuserar man oftast på det ena eller andra.
- En semantisk approach innebär att man presenterar det som visar sig, enkelt uttryckt, utan att leta efter underliggande meningar. Idealt är att gå från att beskriva till att tolka som i en process.
- En latent approach handlar om att man tolkar och analyserar mer redan från början och en sådan approach bygger ofta (men inte alltid) på ett mer konstruktivistiskt synsätt.

TA utifrån essentialism/realism eller konstruktivism?

- Vilket synsätt/vilken epistemologi baseras analysarbetet på?
- Bestäms innan, men aktualiseras ofta igen under processens gång.
- Frågeställningarna styrs av detta!

- Oftast ser det ut så här:
 - Specifika frågeställningar, latent teman, konstruktivistisk approach
 - Generella frågeställningar, semantiska teman och en realistisk approach.
 - MEN kombinationer är möjliga. VIKTIGT bara att tydliggöra vad du som forskare gjort och varför.

Många frågor blir det...

- Generella forskningsfrågor, som styr projektet.

Vilken roll spelar ungdomarnas sociala kontexter utanför familjen under insjuknandet och behandlingstiden?

- Intervjufrågor.

Hur såg din tid i behandling ut? Hur funkade skolan under den här perioden? Hur hade du det med kompisar?

- Frågor vi ställer oss under analysen.

Vad är det gemensamma i det ungdomarna uttrycker/berättar, själva kärnan?

- Dessa tre nivåer av frågor måste inte tydligt hänga ihop.

Processen!

- Allt börjar när forskaren börjar söka efter mönster eller återkommande benämningar i intervjusvar, ofta under insamlandet av data.
- Allt slutar när forskaren rapporterar innehållet och temans betydelser.
- Man går fram och tillbaka hela tiden mellan data set, de kodade avsnitten och analysen. Analysen är en "fram och tillbaka-process", inte en linjär sådan.
- Skrivandet pågår under hela processen.

Sex steg/faser i processen

- FAS 1 – Bekanta sig med materialet
- FAS 2 – Hitta initiala koder
- FAS 3 – Att söka efter teman
- FAS 4 – Granska teman
- FAS 5 – Definiera och namnge teman
- FAS 6 – Skriva rapporten

Fördelar/nackdelar?

- Fördelar med TA kan anses vara...
 - Metodens flexibilitet.
 - En relativ enkel och snabb metod att lära sig, och att utföra.
 - En tillgänglig metod.
 - Resultaten blir ofta enkla att förmedla och förstå för allmänheten.

- Nackdelar med TA kan anses vara...
 - Tolkningsutrymmet är relativt begränsat, om analysen inte görs utifrån en bakomliggande teori.
 - Det kan vara svårt med bredden, att det finns mycket att säga om data. Svårt att veta vad som är viktigt att fokusera på.

Piecing it all together –

Adolescents' experiences of having an eating disorder in relation to social contexts outside the family

Katarina Lindstedt, Kerstin Neander, Lars Kjellin och Sanna Aila Gustafsson

- Resultat: Sociala kontexter och interpersonella relationer utanför familjen påverkar så väl insjuknande som tid i behandling och tillfrisknande. Hur livet efter tillfrisknandet blir beror till stor del på ungdomarnas vänskapsrelationer och på hur skola och idrottsaktiviteter påverkade och påverkades av ätstörningen under behandlingstiden .

Figure 1 An illustration of themes and subthemes.

	Themes	
The eating problems emerging in everyday life (outside the family)	A life put on hold	Creating a new life context
	Subthemes	
	Living in a confined world	People's attempts to reach in

Så när passar vilken bäst.... Våra tankar!

- TA lutar sig väldigt starkt på EN metodreferens, som är ganska tillåtande, bra för analyser som vindlar lite fram och tillbaka. Kräver att man tillåts utveckla metoddelen.
- Kvalitativ innehållsanalys har ett stort antal metodreferenser, och när en av dem passar är den "straight forward" och behöver inte beskrivas så noga. Bra för "korta" manus.
- TA betonar vikten av att skriva "en berättelse" och att ha "catchy teman", så här blir det berättande anslaget och relationer mellan teman betydelsefullt.
- Kvalitativ innehållsanalys kommer från en mer kvantitativ tradition, och kan mer innehålla en lista en kategorier, kan skrivas ihop kortare och enligt en mer kvantitativ stil, tex ange antal.

Så när passar vilken bäst.... forts!

- För att utnyttja styrkorna med TA tycker vi man får ut mest av metoden när man har en mer latent analys, och en mer narrativ ansats, där man vill att deltagarna som individer och deras berättelser lyfts fram. Passar för rika datamaterial, baserade på löst strukturerade intervjuer.
- Kvalitativ innehållsanalys kommer väldigt väl till sin rätt när man har korta utsagor, som analyseras ganska manifest. Man kanske har siktat in sig på en tidskrift med huvudsakligen kvantitativa artiklar. Passar bra för korta datautdrag, baserade på mer styrda intervjuer, eller textenkäter med öppna frågor.

TACK!

Katarina Lindstedt

Katarina.lindstedt@regionorebrolan.se

Maria Fogelkvist

Maria.fogelkvist@regionorebrolan.se

Sanna Aila Gustafsson

Sanna.aila-gustafsson@regionorebrolan.se